

Mišljenje

je miselni proces, s katerim iščemo nove odnose med izkušnjami. Sodobna psihologija govori o notranjih strukturah, ki posredujejo odgovor. Ločimo dve vrsti notranjih struktur:

- sheme → so notranji načrti, ki določajo motorično aktivnost
- operacije → so notranji sistemi mišljenja

Ljudje so v stiku z okoljem z dvema procesoma:

- asimilacija → prilagajanje okolja človeku
- akomodacija → prilagajanje človeka okolju

- Delitve mišljenja:
  - realistično (gre za kombinacijo stvarnih dejstev)
  - avtistično (gre za kombinacijo dejstev ne glede na stvarnost ni pod vplivom subjektivnih dejavnikov → sanjanje, izmišljanje → domišljija)

- Lastnosti mišljenja:

- celovitost mišljenja → lahko zajamemo celoten problem z elementi, ki jih je potrebno pri reševanju uporabiti.
- kritičnost mišljenja → ne zadovoljimo se s prvo rešitvijo, ampak preverjamo
- hitrost mišljenja → kako hitro mislimo, kako hitro postavimo novo idejo
- povezanost z čustvi → depresivna in močna pozitivna čustva zavirajo miselne procese.

- Način reševanja problemov:

Probleme rešujemo z **miselnimi strukturami** (pojmi, predstave, sodbe) in **miselnimi operacijami** (z njimi primerjamo miselne strukture). Vsak problem ima začetno in končno stanje. Vmes pa je problemski prostor skozi katerega peljejo miselne strategije. Miselne strategije so načini uporabe miselnih operacij.

- Težave pri mišljenju:

- fiksacija mišljenja → misel se tako utrdi, da jo mislec kar naprej ponavlja, tudi kadar to ne ustreza situaciji:

* fiksacija metode (vztrajamo pri enakem načinu reševanja problema)

* fiksacija funkcije (vztrajamo pri neki funkciji)

- Pojmi:

- *simboli* → so znaki, ki pomenijo nekaj drugega kot v resnici so. Z njimi označujemo stvari in pojave (npr. križ → simbol krščanstva)
- *pojmi* → označujejo skupne značilnosti predmetov in pojavov.
- *konvergentno mišljenje* → zbira misli skupaj in daje tipične pričakovane in v naprej predvidene rezultate.
- *divergentno mišljenje* → „potiska misli“ vstran od glavnega toka in daje nepričakovane rezultate.
- *miselna transformacija* → je plod ustvarjalnih misli. Pomeni novo funkcijo oziroma razlago, oziroma nek preobrat v mišljenju.

- Sklepanje

- O sklepanju govorimo takrat, ko iz danih podatkov prihajamo do novih spoznanj. Poznamo
- neposredno sklepanje (novo sodbo izvajamo iz že dane sodbe).
  - posredno sklepanje → silogično (novo sodbo izvajamo iz dveh ali več danih sodb s pomočjo skupnega pojma).

Sodbe so rezultati mišljenja. Kadar iz splošne sodbe izvajamo konkretno sodbo govorimo o **deduktivnem sklepanju**. Kadar iz konkretnih primerov izvajamo splošno sodbo, govorimo o **induktivnem sklepanju**.

- Domišljija ali fantazija

je duševni proces, katerega bistvo je v preoblikovanju predstav. Tipično za domišljijo je, da posameznik tvori iz izkušenj nove kombinacije, ki v svoji celostni obliki še niso bile doživete, narejene.

- Ustvarjalno mišljenje

Poglavitne značilnosti ustvarjalnih dosežkov so:

- izvornost → kar pomeni, da so nenavadni, enkratni,...
- uporabnost → ustvarjalne misli dajejo uporabne rezultate, toda ne vedno.